

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

Congresul național bisericesc

(Continuare)

După deschiderea congresului și numirea notarilor provizori, urmează prezentarea credenționalelor și constituirea congresului în secțiuni de verificare.

Sedința II.

(ținută la 15 Octombrie n.)

Cetirea și autenticarea procesului verbal al ședinței prime.

Secțiunile verificatoare raportează asupra actelor electorale ale deputaților și se verifică 75 deputați, deci număr capabil de a lua concluse valide.

Se alege biroul și diferitele secțiuni.

Se prezintă congresului:

a) Raportul general al consistoriului plenar; proiect de normativ pentru cauzele, la a căror discutare și decideră nu poate participa un membru al corporațiunii bisericesci; raport în cestiunea înființării episcopioilor noaue; proiect de „regulament petru examenul de calificatiune preotesc”; proiect de „normativ pentru regularea competenței plenului consistorial în eparhii, în consonanță cu agendele plenului în consistorul metropolitan”.

Se transpun comisiunii organizatoare.

b) Raportul general al senatului bisericesc.

Se transpune comisiunii bisericesci.

c) Raportul general al senatului școlar; raport în cauza catechisațiunii elevilor gr. or. de la școalele străine; raport în cauza plenului de învățământ petru școalele populare și petru institutele pedagogico-teologice; raport despre inspecționarea școalelor și despre mersul învățământului.

Se transpune comisiunii școlare.

d) Raportul general al senatului epitropesc; raționările fondurilor metropolitane pe anii 1900—1902, și budgetul pe 1904—1906.

Se transpune comisiunii financiare.

e) Raportul reprezentanței fundațiunii Gozsdu și raționările pe 1900—1902.

Se transpune comisiuni respective.

Se prezintă cererile de concediu și o arătare în-
trată contra vicariului Vasile Mangra.

Se transpune comisiunii petiționare.

Sedința III.

(ținută în 3/19 Octombrie.)

După prezentarea raportului *delegațiunii congresuale* în cauzele de depărțire ierarhică de către biserica sârbească, despre activitatea sa din anii 1900—1902, care, se predă comisiunii organizatoare, și după prezentarea prin presidiu a unei arătări contra comitetului parohial din Ciacova, care arătare se transpune comisiunii petiționare, urmează raportul *comisiunii organizatoare*.

Raportorul acestei comisiuni, *Nicolae Zigre*, propune, ca raportul general al consistoriului metropolitan plenar să se ție în general la cunoștință și să se privească de basă la desbaterea specială.

Trecând la desbaterea specială relativ la punctul, în care se aduce la cunoștință încetarea din viață a episcopului Iosif Goldiș, a asesorilor consistoriului metropolitan: Dr. Daniil Popovici-Barcianu, Nicolae Cristea, Petru Anca și Moise Bocșan și a fiscului Nicolae Olariu, — congresul își exprimă condolența.

Se ia cu plăcere act despre îndeplinirea scaunului episcopesc al Aradului prin P. S. S. Domnul *Ioan I. Papp*.

Relativ la restaurarea consistoriului metropolitan, congresul decide a se susține usul adoptat și urmat în toate congresele anterioare: actualii asessori din senatul școlar și epitropesc se declară realeși, iar îndeplinirea locurilor vacante din diferitele senate se va pune la ordinea zilei în una din ședințele viitoare.

Cu privire la acel punct al raportului, unde se tractează despre preoții militari și în special referitoriu la limba de propunere a religiunii în institutele de creștere militare la propunerea comisiunii congresul decide: „având în vedere, că scopul propunerii religiunii și a catechisării este creșterea religioasă-morală

și formarea caracterului prin dezvoltarea simțului moral în consonanță cu dezvoltarea minții, iar spre ajungerea acestui scop se recere necondiționat, ca propunerea religiei și catechisarea să se facă în limba maternă a elevilor, care este limba rituală a bisericii noastre, în care elevul din frageda etate a învățat a se ruga și a asculta serviciul divin, și având în vedere, că catechisarea elevilor noștri de la institutele militare se face prin cateheți instituiți din sinul bisericii noastre, din aceste considerațiuni congresul îndrumă consistoriului metropolitan, ca în numele congresului național-bisericesc se întrevină din nou printr-o reprezentațiune la ministrul competent în scopul, ca în regulamentul nou pus în prospect să iee dispozițiuni, ca propunerea religiei și catechisarea elevilor noștri în institutele de creștere militare să se facă pe viitoriu în limba bisericii“.

Cu privire la interpretarea și aplicarea legii despre adausul cuincuenal învățătoresc din partea organelor politice, congresul ia următorul conclud: având în vedere, că interpretarea legii susținută de organele statutului în această afacere de o parte este greșită, iar de altă prin aceasta ni-se fac mari greutăți la susținerea școalelor, congresul din motivele indigitate în raport și cu provocare la instituțiunile politice analoage din viața statului, ține necesar a face o reprezentațiune către înaltul guvern pentru interpretarea și aplicarea corectă a legii față de școalele noastre confesionale.

Urmează *referada comisiunii bisericesci*. La propunerea raportului *Ioan de Preda* raportul general al consistoriului metropolitan ca senat bisericesc se ia la cunoștință și se primesc ca basă de dezbateri specială.

Ansă la dezbateri mai îndelungată a dat punctul referitoriu la datele statistice despre afacerile bisericesci și congresul primește următoarea propunere a deputatului *Zigre*: Se însărcinează consistoriului metropolitan să elaboreze o instrucțiune detaliată în privința conducerii conscripțiunii populațiunii în parohii, și se iee măsuri, ca conscripția să se facă de ne noți, apoi să se conducă exact conform instrucțiunii, în toate parohiile din metropolie, iar pe viitoriu datele statistice despre mișcarea populațiunii să se facă cu finea fiecărui an pe basă acestei conscripțiuni.

În legătură cu această referadă, deputatul *Dr. Miron Cristea* face următoarea propunere:

Considerând, că cifrele din raportul senatului bisericesc al Consistoriului metropolitan, privitoare la căsătoriile civile, sunt îngrijitoare: Consistoriile eparhiale — pe calea consistoriului metropolitan — să fie îndatorate a erua în toate casurile concrete cauzele, cari produc aceste căsătorii numai civile și împedecă părechile de la binecuvântarea bisericii, și să caute urgenta delăturare a acelor cauze.

Propunerea se primește.

Sedința IV.

(ținută la 17 Octombrie n.)

Se prezintă congresului opul: „*Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania*“, scris de *Preacuviosia Sa D. Arhimandrit-vicariu episcopesc Dr. Ilarion Pușcariu*, în temeiul concludului congresual din 1895.

Se transpune comisiunii organizatoare.

Se dă concediu cerut mai multor deputați.

Deputatul *Dr. Nistor Oprean*, face propunere pentru revidarea regulamentului de procedură în cauze disciplinare și concordarea lui cu principiile judecătoreii moderne.

Propunerea se transpune la comisiunea organizatoare.

Urmează *referada comisiunii școlare* (Referent *V. Goldiș*) asupra raportului general al consistoriului metropolitan ca senat școlar.

Reportul se privește cetit și se ia de basă la dezbateri specială.

În special comisiunea face următoarele propuneri:

1. Datele statistice se iau spre scință cu observarea, ca pe viitoriu aceste date să se adune din toate diecesele complet și esact după același formulariu, respectându-se în tocmai dispozițiunile concludului congresului nr. 40 din 1900.

2. Datele referitoare la *grădinile școlare* se iau la cunoștință, dar totodată consistoriul metropolitan este îndrumat a insista pe lângă consistoarele eparhiale, ca în conformitate cu dispozițiunile concludului congresual nr. 59 din 1900, după posibilitate în fie-care comună să se înființeze grădini școlare bine cultivate, iar despre rezultatul demersurilor să se raporteze proximu-lui congres.

3. Consistoarele eparhiale primesc însărcinarea, ca executând cu rigoare toate conclusele sinoadelor eparhiale, ce există asupra cestiuni *bibliotecelor școlare*, să studieze modalitățile, prin cari s'ar putea înmulți într-o măsură mai corăspunzătoare bibliotecile școlare și cum s'ar putea acelea organiza, iar despre rezultatul acestor cercetări vor raporta proximu-lui congres pe calea consistoriului metropolitan, care pe temeiul acelor rapoarte va face congresului propuneri pozitive.

Toate acestea propuneri se primesc fără discuție

4. Privitoriu la *planul de învățământ pentru institutele pedagogice*: „Sinodul episcopesc este rugat să prezinte proiectul acestui plan de învățământ încă în sesiunea presentă a congresului“.

Iau parte la discuție mai mulți deputați primindu-se în fine propunerea ca consistoriului metropolitan să i-se deie latitudine a introduce acel plan în mod provisor la institutele noastre pedagogice, iar la proxima sesiune congresuală să facă raport.

5. Privitor la *planul de învățământ pentru școalele populare* se primește propunerea comisiunii, de următorul cuprins:

În legătură cu concludul congresual nr. 79 din 1900, consistoriul metropolitan este invitat, ca la proximalul congres să presinte proiectul de revisiune al regulamentului pentru organizare învățământului în școlalele populale.

6. La cestiunea *esamenului de cualificațiune* pentru candidații de învățatori se primesee propunerea comisiunii :

În legătură cu datele referitoare lor esamenul de cualificațiune învățătorească consistoriul metropolitan este invitat, ca, ascultând opinia consistoarelor eparhiale, să elaborează fără întârziere un regulament general despre procedura la esamenale de cualificațiune învățătorească, care regulament să fie pus provisoriu în aplicare deja la esamenale ce se vor ținea în anul școlar 1903/4, având să fie promovât spre aprobarea proximalului congres.

8. La cestiunea *catechisării tinerimeii gr. or. de la școlalele străine* s'a încins o discuție mare și cu puțin modificățiuni s'a decis în conformitate cu propunerea comisiunii.

În cât priveșce aceea parte din raportul Consistoriului metropolitan ca senat școlar, în care se arată că prin ordin ministerial adresat inspectorilor de școală regești, cum se vede, pe întreg teritoriul archidieceșei, iar în alte părți prin ordine speciale din partea Domnului ministru de culte și instrucțiune publică să cere, ca la școlalele de stat popoarele, începând de la a treia clasă, religiunea să se propună și pentru elevii nostri în limba magiară, nu mai puțin considerând încercările ulterioare pentru catechisațiune în limba magiară la unele gimnasii și la preparandia de stat din Timișoara —

Congresul în temeiul dreptului firesc al bis. noastre, nu mai puțin pe temeiul §. 175 din „Statutul organic“, cum și basându-se pe legile positive ale patriei, cari regulează instrucțiunea religioasă-morală la institutale de învățământ de ori-ce categorie : declară că *catechisarea elevilor de religiunea gr. or. română la toate institutalele de învățământ din patrie are să se facă în limba oficială a bisericeii, adecă în limba românească, ca și până acum, și invită Consistoriul metropolitan, ca din capul locului să respingă ori-ce încercare contrară acestor dispozițiuni, înaintând în casă reprezentățiune către Înaltul guvern al țerii deja la primul cas, de asemenea încercare.*

După aceasta urmând punctul privitoriu la *școlala confesională din Satul-Nou*, causa se redă comisunei spre a o studia de nou și a refara apoi asupra ei în una din ședințele următoare.

Referitoriu la „rectificarea titlurilor cărții funduare relativ la proprietatea comunelor bisericeșci“ — comisiunea propune, ca consistoarele să continue lucrarea în acest scop,

Se primesee.

Ședința V.

(ținută în 6/19 Octomvre)

Presidentul prezentează raportul Consistoriului metropolitan, prin care promovează planul de învăț-

mânt pentru institutalele pedagogice, care se predă comisiunii școlare.

După două interpelețiuni făcute de deputatul P. Rotariu, privitoare la Vicariul Orăzii Mări, la cari presiul răspunde, urmează continuarea raportului comisiunii verificătoare, apoi raportul comisiunii școlare asupra raportului general al Consistoriului metropolitan ca senat școlar. Raportor deputatul Vasile Goldiș.

În afacerea școlalelor confesionale de pe teritoriul fostului confiniu militar bănățenesc, în care afacere, pe basa concludelor congresuale anterioare cu datul 15 Novembre n. 1884, Consistoriul metropolitan a făcut remonstrațiune la înaltul guvern, dar resoluțiunea nici până astăzi n'a urmat, în conformitate cu propunerea comisiunii școlare se ia următoriu conclud :

Consistoriul metropolitan se însărcinează a întreveni prin o noauă representațiune la înaltul guvern, pentru revendicarea dreptului bisericeii noastre asupra școlalelor din confiniu militar, declarate de comunale în mod arbitariu.

Ansă la o discușiune mai lungă, la care a luat parte P. S. Sa Episcopul Popea și deputații : F. Musta, Dr. Badescu, V. Tomici, P. Truța, I. de Preda, N. Zigre și Dr. Miclea, a dat aceea parte din raportul general al Consistoriului metropolitan ca senat școlariu, în care se arată, că comuna bisericească din Satul-nou, din diecesa Caransebeșului, a înființat o școală confesională, dar școlala aceasta a fost închisă prin autoritățile politice, sub cuvânt că pe teritoriul fostului confiniu militar școlale confesionale nu se pot înființa, care procedură autoritățile politice și-o baseaza pe Statutul din 1877, ce regulează afacerile școlare de pe teritoriul fostului confiniu militar.

În conformitate cu propunerea comisiunii școlare se ia următoriu conclud :

Considerând, că Statutul referitoriu la organizarea școlalelor populale pe teritoriul fostului confiniu militar bănățean actualminte nu mai are nici un înțeles, Consistoriul metropolitan este invitat, să întrevină la înaltul guvern al țerii, pentru scoaterea din vigoare a Statutului respectiv din anul 1877, estinzându-se legea școlară artic. XXXVIII din 1868 și asupra fostului confiniu militar bănățean.

Urmează la ordinea zilei raportul comisiunii financiare asupra raportului general al Consistoriului metropolitan ca senat epitropesc. Raportor deputatul Dr. Nicolae Vecerdea.

Raportul general al Consistoriului metropolitan ca senat epitropesc, fiind tipărit și împărțit între deputați, se consideră de cetit, și se ia de basă la desbaterea specială.

La desbaterea specială : părțile relative la discul metropoliei : se iau spre scire și fiindcă contribuiriile de la acest disc au devenit în timpul mai din urmă tot mai mici și încassările tot mai neregulate, — Consistoriul metropolitan se însărcinează a stărui, ca acest rezultat nefavorabil pe viitoriu să se delătore, luând eventual dispozițiuni mai energice de cât în trecut.

Cu privire la datele referitoare la fondul celor două eparhii, și la fondul monumentului marelui arhieru Șaguna, conform propunerii comisiei:

Raportul Consistoriului metropolitan se ia spre scire, însărcinându-se Consistoriul metropolitan, ca să inițieze luarea dispozițiilor corespunzătoare, ca anticipația de 11.374 cor. 99 fil., luată din fondul celor două eparhii, pentru achitarea cheltuielilor în precesul comunei bisericesti Fabricul Timișoarei, să se restituie cu posibilă urgență de la acei factori, cari după drept și datorință, au să supoarte aceste spese.

Consistoriul metropolitan este mai departe însărcinat, ca la proxima sesiune congresuală să raporteze, dacă colecta întreprinsă în favorul monumentului Marelui Andreiu Șaguna se continuă, și dacă da, cu ce rezultat?

Cu privire la donațiunea făcută de Atanasiu Cimponeriu, jude de tablă ragească în retragere, — comisiunea face următoarea propunere:

Congresul ia act cu plăcere de donația făcută în valoare de 2000 cor. din partea dlui Atanasiu Cimponeriu, jude al tablei regesci în retragere.

Preste eventualitățile puse în vedere însă, în sensul cărora acest fond sub anumite condiții s'ar urca oarecând la 14.000, respectiv la 120.000 coroane, Congresul, la propunerea deputatului P. Cosma, nu intră acum în pertractarea acestui obiect, ci îndrumă Consistoriul metropolitan, ca la sesiunea proximală congresuală să-l prezenteze din nou, dimpreună cu condițiunile, sub cari se cere administrarea fondului la metropolie.

Urmează la ordina zilei raportul comisiei organizatoare.

Raportor deputatul *Nicolae Zigre*.

Asupra normativului pentru obiectele, cari aparțin la competența plenului consistorial în eparhii, conform propunerii comisiei organizatoare:

Fiind normativul tipărit și distribuit între deputații congresuali, se consideră cetit și se ia de basă la dezbaterile speciale.

Ședința VI.

ținută la 7/20 octobrie.

Dr. Ioan Suci face propunerea, ca Maritul Congres să roage Înaltul Sinod episcopesc să se ocupe urgent cu afacerea vicariului Mangra, ca astfel încă în decursul prezentei sesiuni congresuale să se poată publica concluderea Înaltului Sinod episcopesc adus pe baza datelor și actelor deja înaintate.

Propunerea deputatului Dr. Suci e primită.

Dnul N. Zigre continuă raportul comisiei organizatoare asupra normativului pentru obiectele, cari aparțin la competența plenului.

Se votează proiectul înaintat de Consistoriu, cu mici schimbări, și se decide, ca la ședințele consistoriilor eparhiale să recere să fie prezenți 12 membri.

Tot comisia organizatoare raportează cu privire la normativul pentru cauzele, la a căror discutare și

decidere nu poate participa un membru al corporațiunii bisericesti, și se votează următoarele puncte: În corporațiunile bisericesti reprezentative și administrative presiul și membrii respectivei corporațiuni nu participă la discutarea și deciderea cauzelor în următoarele cazuri:

a) în cauzele sale proprii, sau în acelea, de la cari așteaptă daună sau folos;

b) în cauzele rudeniilor sale de sânge până la gradul al IV-lea, sau de cuscrie până la gradul al II-lea;

c) în cauzele părinților sau pruncilor săi adoptivi, cum și ale celor cari stau sub tutoratul sau curatela lor;

d) în cauzele, în cari au fost martori, plenipotențiați, experți;

e) în cauzele apelate sau subșternute din oficiu, la acărora decideri au luat parte în instanța inferioară.

Ședința VII.

(ținută în 8 Octombrie, după amiază)

Comisiunea organizatoare, prin referentul N. Zigre, referență asupra raportului Consistoriului metropolitan în cauza despărțirilor ierarhice (a comunelor noastre bisericesti aflătoare încă și acum sub jurisdicțiunea bisericești sârbești) și în cauza revendicării mănăstirilor, făcând propunere, ca: 1. conducerea afacerilor acestora, aparținătoare delegațiunii congresuale emisă în cauză, privind întreaga metropolie, să fie concretizată și pe mai departe Esc. Sale metropolitului, ca șef al metropoliei, în calitate de president al delegațiunii și având ca vicepresident pe P. S. Sa episcopul Aradului; 2. delegațiunea să continue cu intentarea proceselor de despărțire cum și cu demersurile pentru revendicarea mănăstirilor, pe baza datelor adunate deja, fără să aștepte adunarea și a altor date, putându-se face această adunare și în decursul proceselor; 3. spesele împreunate cu aceste procese vor avea să le supoarte, în chestiunea despărțirilor comune interesate, iar în chestiunea revendicării mănăstirilor diecesele pe al căror teritoriu sunt situate acele mănăstiri; 4. cu privire la intentarea proceselor delegațiunea să asculte din cas în cas părerea unei anchete de iuriști.

La punctul acesta al propunerii deputatul Filaret Musta face aditament, ca: în anchete să fie câte trei iuriști din fie-care diecesă.

Se primesc propunerile comisiei, cu aditamentul propus de deputatul Filaret Musta.

Privitoriu la rațiociniul despre administrarea fondului pentru despărțirile ierarhice comisiunea propune luarea la cunoștință.

Se primesc.

Asupra propunerii făcute de deputatul Dr. N. Oprea în ședința a patra, comisiunea propune traspunerea ei la Consistoriul metropolitan, care să o studieze și apoi să prezinte proximalului congres proiect, care să poată fi discutat în merit.

Se primesc.

După „Tel. rom.”

Dispute cu Nazarenii

IV. Despre botez

(Continuare)

Credința aceasta fu provocată fără indoială prin predica ss. apostoli, a carei basă o aflăm în locul dela Ioan III. 5, care sună: „*Amin amin zic ție: de nu se va născă cineva din apă și din duh, nu va putea să intre întru împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup (carne), este trup; și ce este născut din duh, este duh,*” cuvinte, care ss. apostoli le-au redus la botez, precum se exprimă apostolul Pavel, scriind către Tit III, 4—7, așa: „*Iar dacă s'a arătat bunătatea și iubirea de oameni a mântuitorului nostru Dumnezeu... după a lui milă ne-a mântuit pe noi prin baia născerei de a doua și a inoiei Duhului sânt, ca îndreptându-ne prin harul lui să fim moștenitori vieții vecinice după speranță*”. Prin urmare botezul s'a socotit încă îndată, la începutul creștinătății de o trebuință neîncunjurată pentru mântuirea, pentru scăparea omului din aceea stare nefericită, în care se află după născerea trupească și înainte de născerea duhovnicească, adică de botez. Această credință o aflăm îndată la învățaceii ss. apostolii, pe cari noi i mai numim și *părinți apostolesci*, fiindcă aceștia o scot la iveală în scrierile lor. D. e. Herma, învățacel apostolesc, ținea botezul atât de trebuincios, încât scrie, că și dreptii din Testamentul vechiu s'au botezat prin apostoli în împărăția morților. „*Căci nu puteau intra altcum în împărăția lui Dumnezeu*” zice el, „*căci omul este mort înainte d'a purta numele (Fiului) lui Dumnezeu; iar când primește sigilul, lapadă moartea și îmbracă viața. Apa este sigilul; în apă deci se cobor ei, morți fiind, și ies având viață.*” Tot așa se zice și în epistoala altui părinte apostolesc: Varnava, care scrie așa: „*Noi ne pogorim în apă încărcăți de tina păcatelor și eșind purtăm ca rod în inima noastră frica lui Dumnezeu*”. În tocmai ca părinții apostolesci cugetă și învățătorii bisericesci, cari au urmat îndată după ei, despre botez. Pe basa locului dela Ioan III, 5 mucenicul Iustin, Teofil din Antiohia, Irineu, Ipolit — învățacelul acestuia. — Clement Alexandreanul și chiar Tertulian privesc botezul de o trebuință neîncunjurată pentru d'a intra în împărăția lui Dumnezeu, de baia născerei a doaua, de tăiere împrejur spirituală, iar Constituțiunile apostolesci (T. VI, C. 15 § 3) se exprimă d'a dreptul așa: „*Domnul zice: de nu se botează cineva din apă și din duh, nu poate intra în împărăția lui Dumnezeu.*” Dar credința amintită mai ese la iveală și în declarațiunea, prin carea celce se botează se lapadă de Satana, de toți ingerii lui, de toate servițiile lui, de toate lucrurile lui și de toată trufia lui și se împreună cu Cristos, și crede lui ca împăratului și lui Dumnezeu, — o ceremonie (exorcismul), carea după Marele Vasilie s'a predat chiar de ss. apostolii¹⁾. Deci dacă aceasta a fost credința, carea a stăpânit în bise-

rică în veacul II și III-lea dela resărit până la apus despre botez, atunci mai poate-se oare cugeta, că părinții creștini au putut lăsa pe copiii lor nebotezați mai ales în premejdia de boale și de moarte și prin urmare a-i încuia afară de împărăția cerească chiar după credința bisericeii? Mai poate-se cugeta, că ei au suferit, ca copiii lor să rămână în aceea stare nefericită: sub puterea întunecului, ca fii ai diavolului și mâniei lui Dumnezeu și rivnitori ai răului și păcatului o vreme atât de lungă, până-ce ajunge pruncul o vîrstă de 16 ani și mai bine, la care bapțiștii nazareni îi țin de vrednici a primi botezul? Oare nu s'au simțit ei mai curînd îndemnați a-i boteza de loc după născere spre a-i scăpa de aceea stare nefericită a blăstămului, a osîndei dumnezeesci, încă îndată la începutul vieții lor, a-i înfia lui Dumnezeu, a-i sădi în biserica lui Cristos, a-i pune sub influința st. Duh și a-i face astfel rivnitori binelui și virtuții de mici și a-le asigura împărăția cerească, măi ales fiind botezul crezut și fără de aceea de tăiere împrejur nefăcută de mână, carea s'a preînchipuit (prefigurată) prin tăierea împrejur trupească din Legea veche, ce se făcea de mână la pruncul israilit în a opta zi?

Dar să trec acum la acei părinți bisericesci, cari în scrierile lor au lăsat urme mai învederate despre existența botezului pruncilor. O mărturisire despre aceasta aflăm mai întâiu la Irineu (155—202), învățacelul lui Policarp, care din urmă fu iarăș învățacelul apostolului Ioan și deci cu atât e mai cumpenitoare mărturia lui. El scrie așa: „*Cristos a venit ca prin sine să mântuească pe toți, cari prin el se nasc a doaua-oară în Dumnezeu: atât prunci sugători și nevêrstnici, cât și copilandrii, juni și mai beltrâni. De aceea el a trecut prin fiecare vîrstă și făcîndu-se sugătorilor ca un sugătoriu sântesc pe sugători; între copilași fiind însuș copilaș sântesc pe cei de o vîrstă cu el și li-se face în acelaș timp model de evlavie, de dreptate și de supunere; între juni fiind un june se face junilor model și-i consântesc Domnului*”. (Contra haeres. T. II, C. 22). Precum vezi, Irineu zice aici apriat, că Cristos mântuiesce și sântesc și pe sugători și nevêrstnici, cari se nasc prin el a doaua oară în Dumnezeu. Cum se poate sêvêrși în ei această născere a doaua? Prin învățatură? Nu e cu putință. Prin esemplul lui Cristos? Tot așa de puțin, precum nici Irineu nu zice nimic despre esemplu (modelul) lui Cristos pentru sugători, pe când la toate gradurile de vîrstă mai târzie scoate la iveală acest esemplu ca mijloc pentru sântirea lor. Așa dar dacă pruncii sugători și nevêrstnici nu se pot născă a doaua-oară nici prin învățatura lui Cristos nici prin esemplul lui, care alt mijloc se află, dacă nu botezul, prin care singur se pot născă a doaua-oară? Cumcă Irineu are aici în vedere întru adevêr botezul pruncilor nevêrstnici și nu alta, se învederează și mai luminat din acele locuri, unde el botezul îl numescă espres „*botezul născerei a doaua în Dumnezeu*” (T. I, c. 18); ba despre însaș așezarea lui așa se exprimă: „*Dând apostolilor puterea născerei de a doaua*

¹⁾ Can. 91 în Enchirid. lui Andrei Șaguna Sibiu 1871.

în Dumnezeu, Cristos le zise: mergând faceți învățacei toate popoarele, botezându-le“ (T. III, c. 19). Acum după toate acestea cine se mai poate îndoi, că Irineu înțelege, că prunci nevîrstnici chiar prin botez se nasc a doua-oară în Christos? Dacă aceasta nu se poate contesta, atunci socotesc numai, ce preț are mărturia acestui bărbat, al cărui învățător Policap a șezut o dinioară la picioarele apostolului Ioan, — care prin urmare și-a câștigat convingerile aproape din isvorul însuș, aproape din gura apostolilor. Și te rog să iai bine samă, că Irineu a petrecut tinereța sa la resărit în Asia-mică, iar bătrâneța în apusul Europei (Lugdunum, Lyon din Galia), așa dar în o depărtare mare de biserică africană, carea din partea baptiștilor se înfățișează ca biserică, în care cu desconderarea rânduieiei de până atunci s'a introdus mai întâiu botezul pruncilor.

În deplină consonanță cu Irinu se pronunță și Ipolit, care singur se numesce învățacelul lui Irineu. El numesce botezul: baia născerei a doua și zice despre apostoli: „*Ei predicau generația, de care se împertășesc toți oamenii prin baia născerei de a doua.*“¹⁾ Chiar săltarea lui Ioan, botezătorului, în pantecele maicei sale el o esplică așa: „*Ioan a fost înainte mergătorul lui Cristos încă din pantece, că să anunțe sugătorilor, ce vin din pantece, născerea noauă, ce o primesc ei prin Duhul s. și prin fecioară*“²⁾. Va să zică: și sugătorii „*până-ce sunt sugători,*“ să se împertășească de această născere noauă și nu abia mai târziu, zice Ipolit; dar cum crezi că-ș închipse el aceasta, decât chiar prin baia născerei de a doua, prin botez? În cuvintele citate, Ipolit arată prea învederat acel cuget al învățătorului său Irineu, cumcă precum toate clasele de vîrstă, așa chiar și sugătorii se nasc a doua-oară prin Cristos, *adecă prin botezul născerei de a doua în Dumnezeu.*

Dar din Europa trecînd în Africa să ne oprim la marele favorit al baptiștilor, — I-a Tertulian (+230) și să privim pe acest om mai deaproape. Născut din părinți păgâni și cufundat în stricăciunea năravurilor păgâne până la vîrstă de bărbat, el se schimbă atât de tare când se botează, încât pe lângă caracterul său infocat, fiind sever până la exagerație, căzî în exercițiul pocăinței, propriu monahilor. Nesciind nimic din experiența proprie despre binecuvîntarea botezului pruncilor, el luă sama cu atât mai tare l-a sine însuș: ce puternică schimbare produce botezul în inima și viața unui convertit vîrstnic. Ceea-ce în botez scoate el la iveală în scrierile sale mai virtos, nu este atât harul dumnezeesc, ce se dă în botez, cât mai mult promisiunea, ce o dă atunci cel botezat, carea el — fiul de soldat — o numesce jurămîntul ostașului creștin, prin care acesta se lapadă de lume și se împreună cu Cristos. Fiecare căderî în pecate grele a celui botezat, pentru el este o călcare de jurămînt atât de urgisită, încât numai este iertare, numai este pocăință pentru aceea. Spre a scăpa dar cu atât mai sigur de ispitele, ce ar putea duce la asemenea căderi, el sfă-

tuiesce pe cei necăsătoriți și veduvi, ca să nu se boteze mai înainte decât ce s'au căsătorit ori au devenit destul de tare în infrinarea de căsătorie. Avînd el deci astfel de păreri despre botez, aspre din cale afară, mai aspre decât chiar învățătura s. Scripturi, omul își pote închipuî înainte, ce ține Tertulian despre botezul pruncilor. Și ce zice el despre acest botez? Ascultă numai, cum sună cuvintele lui: „*Este mai folositoriu a amăna botezul, mai ales pentru prunci. Pentru-ce să se espună chezașii primejdiei de a-nu putea împlini promisiunea în cazul morții lor, ori a se vedea înșelați prin pofățuirea rea a pruncilor. Deși domnul zice: nu'i oprîți să vină la mine; totuș ei pot să vină, când cresc; pot să vină, când învață și se învață despre aceea, unde au să vină, pot să se facă creștini, când ei pot cunoasce pe Cristos. Pentruce grăbesce vîrsta nevinovată la iertarea păcatelor*“ (De bapt. c. 18).

Prin aceste cuvinte Tertulian adevăresce, că botezul copiilor pe timpul său era un obicei lătit și încă chiar de un timp mai îndelungat. Căci de ar fi fost inovațiune (inoire), de sigur el n'ar fi lipsit a validita și această împrejurare între motivele de lapădare contra botezului pruncilor, el — care altcum obicinuesce a aduce ca advocații motive peste motive în favorul părerilor sale. Dacă botezul pruncilor s'ar fi ivit ca o inovațiune contra rânduieiei apostolesci de sigur el n'ar fi aflat intrare în biserică fără contradicere și ceartă aprigă; despre aceasta însă nu se găsesce nici cea mai mică urmă nicăiri.

Cum îți plac acum, prietene, motivele lui Tertulian contra botezului pruncilor? „*Pentru-ce grăbesce vîrsta nevinovată la iertarea păcatelor?*“ El uita aceea, ce altcum tot el singuur mărturisesc¹⁾, că și pruncii — cu trup din trup — au trebuință de născerea a doua din apă și din duh. Și când arată el mai departe primejdia, în care botezul timpuriu ar putea arunca pe prunc și pe chezașul lui; când el crede că pentru pecate grele, făcute după botez nu se mai dă iertare: țini d-ta aceste păreri de potrivite ca s. Scriptură? Ce zici în sfîrșit la aceea, că el tot recunoasce botezul pruncilor de valid, adevărat și cu efect, afirmînd fresce numai, că e mai folositoriu a amăna botezul? El dă botezului târziu numai întâietate (preferință), dar nu ține botezul timpuriu de nefolositoriu, de nevalid.

Preste tot în cele trei veacuri dintăiu și încă mult și după aceea nimenea n'a cutezat să declare botezul pruncilor de nevalid; nimenea n'a pretins, ca cel-ce ca sugător s'a botezat în numele unuia întreit, să se boteze a doua oară în anii mai copti, ca cum botezul dintăiu ar fi nulă, nu; botezul a fost considerat de nerepețibil de cătră întreaga creștinătate antică și chiar și aceia, cari dedeau întâietate botezului târziu, recunosceau și botezul timpuriu de valid și adevărat, cum face Tertulian, la care baptiștii n'ar trebui să se provoace cu atâta bucurie, deoarece el mai curînd

¹⁾ Edit. de Legarde pag. 92 conf. pag. 42.

²⁾ Edit. de Leg. pag. 21--22.

¹⁾ Despre suflet c. 41, 42 ș. a.

măturisese contra, decât în favorul lor, precum și stau ei preste tot izolați de anticitatea (vechimea) creștină cu lozınca lor de nimicire contra botezului pruncilor.

Încercarea lui Terulian de a desființa botezul pruncilor nu avu succes, precum se poate vedea din scrierile părinților bisericesci, cari urmează de loc după el. Origine, marele învățatoriu din Alexandria ne dă o mărturie hotărâtă pentru botezul pruncilor. Născut (an. 185) din părinți creștini, el probabil fu botezat încă ca prunc dinpreună cu cele 6 surori ale sale. Căci el apriat și de multe ori numesce botezul pruncilor obicei bisericesc, predat de apostoli, Precum se vede el a rămas din copilărie în harul botezului, pentru-că deja evlavia lui prea timpurie însuffă tatălui seu Leonida atâta stimă, încât acesta săruta adeseori ca respect peptul copilului, când acesta durmia, ca un templu al duhului sfânt. Astfel era un lucru prea firesc, ca binecuvântarea botezului pruncilor, ce o cunosea din experiență proprie, el să-o prețuească altfel decât un Tertulian, care ca născut păgân nu simțise în sine din aceea nimic.

Să cercăm acum mărturiile lui pentru botezul pruncilor. El scrie: „Potrivit regulii bisericesci, botezul se dă și pruncilor.“¹⁾ Mai departe: „Dela apostoli a primit biserica tradiția, că botezul este a se împărtași copiilor.“²⁾ Aceasta o afirmă el atât de puternic și nimenea nu-i contrazice; ba se razimă pe aceasta ca pe un lucru în deobște cunoscut spre a duce d'aici o dovadă pentru învățătura, carea era combatută, învățătura adevăată, că și pruncul sugătoriu e cuprins de păcatul ereditar. După Ioan XIV 4 (Septuaginta) zice el așa: „Nimenea nu e curat de păcat măcar de ar fi numai o zi viața lui pe pământ și fiindcă prin taina botezului se spală păcatul înăscut, pentru aceea se botează și pruncii. De nu se va nasce cineva de nou din apă și din duh, nu poate intra în împărăția lui Dumnezeu“³⁾.

Nu sunt oare aceste dovezi — luminate ca soarele? Să mai poate crede a fi cu putință, ca cineva să zică, că ele nu se reduc la botezul pruncilor sugători? Și aceasta totuși s'a întâmplat, atât de cerbicos este prejudeciul! Dar nici nu e întrebarea, zic baptiștii voștri, despre ce fel de copilași vorbesce aici Origine? El folosese aceeași expresiune „parvuli“ cu carea Irineu inseamnă — nu treapta cea dintâiu de vîrstă, pe nevîrstnici (infantes), ci treapta a doua de vîrstă, adevăată prunci dela 6—10 ani. Cumcă acestia, iar nu sugătorii fură botezați, mărturisește Origine⁴⁾. Dar cum poate cineva să-și contrazică atât de invederat? Au nu zice el: „Cine trăește și numai o singură zi, este păcat și trebuie să se curețe prin botez?“ Este aici oare vorba de vr'un prunc 6 până la 10 ani? Nu este

păcatul ereditar (pata înăscută), ce Origine vrea să-l dovedească și ce numai prin botezarea celor-ce sug fi poate dovedi? Pentru d'a nu recunoasce aceasta trebuie cineva să fie intradevăr orbit prin prjudiții.

Așadar botezul pruncilor nevîrstnici îl numesce Origine intradevăr „regulă, normă, obicei bisericesc de obște și tradițiune dela apostoli“ și acestei afirmări nimenea nu cutează să-i contrazică, nici chiar aceia, cari neagă păcatul ereditar, deși aceasta li-e atât de neplăcut. Cine poate declara dar pe un bărbat ca Origine de un mincinos fără nici o contra dovadă?

La mărturia necontrazisă a lui Origine, se mai aduge și aceea a unui contimpuran al său mai tiner, adevăată a lui Ciprian, episcopul Cartagenei. Un sinod ținut în Cartagenea la 252 aduse o decisiune asupra întrebării: dacă botezul are să se împărtașească pruncilor în ziua a 2-a, a 3-a după nașterea lor, ori abia în ziua a 8-a, cași tăierea împrejur mai înainte? Părerea din urmă o sustinea Fidus, căruia Ciprian însă-i scrie așa: „Noi toți am adus despre aceasta în sinodul nostru cu totul o altă decisiune: că nu este iertat să se oprească nici unui om, îndată-ce s'a născut, îndurarea și harul lui Dumnezeu“ (Epist. 59 către Fidus). Fidus rămăsese izolat cu părerea sa între episcopii africani, că adevăată ar trebui să se aștepte cu botezarea pruncilor nou-născuți până în a 8-a zi pe când toți ceilalți voiau ca prunci să se boteze nemijlocit după nascere. Cumcă botezul pruncilor nevîrstnici (sugători) este legiuit și chiar datorință a creștinilor; aceasta s'a recunoscut de toți, chiar și de Fidus; aceasta ca ceva primitiv deobște nu s'a tras la îndoială.

(Va urma)

Varietăți

Personale. Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan, Nicolae Popea, însoțit de Înalt Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit-vicariu, Filaret Musta, a sosit la reședința Sa Vineri seara dela Sibiu, unde a luat parte la congresul național bisericesc.

Festivitatea școlară în memoria lui Francisc Deak s'a ținut în întreaga diecesă amăsurat ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan.

Posta Redacției

Dni E. Novacovicu, Răcașdia. Am pus datul licitațiunii cu o săptămână mai târziu. Altcum n'are înțeles publicarea.

Bibliografie

A apărut din Biblioteca „Poporului Român“. Numărul 8: **Dela moară.** Povești și Snoave adunate de Ioan Poș Reteganul. Vol. I. Dela moara din sus. Fascicolul 2. Budapesta, 1903. Tipografia Poporului Român, VI, Strada Vörösmarty 60 a.

¹⁾ Omil. VIII. §. 3. d. 3. Mois.

²⁾ Omil V. §. 6. despre Rom.

³⁾ Omil XIV. d. Luca.

⁴⁾ Busen (Hippolitus C. II. pag. 137).

Licitațiune minuendă

Prin decisiunile comitetului și sinodului parohial gr. or. rom. din Răcășdia se escrie licitațiune crescândă pe dtto 19 Oct. (1 Nov.) 1903 la 11 oare a. m. înaintea bisericeii gr. or. din Răcășdia, *pentru vinzarea a 6 bucăți de nuci vii din curtea bisericeii, de o mărime colosală.* — Prețul de esclamarie e 200 coroane. — Doritorii de a cumpăra, să se înfățișeze la fața locului în ziua și oara amintită.

Răcășdia în 1 Octomvre 1903 1—2 60

Emilian Novacovici

preș. com. par.

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 27 Iuliu Nr. 1113 E ex. 1902, se deschide licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou cu tinichea (pleu) a edificiului sântei bisericeii din comuna **Bujoru**, tractul Făgetului, cu prețul de esclamarie 1385 cor. 40 fil.

Licitațiunea se va ținea în 12/25 Octomvre la 2 oare p. m. în sala școalei gr. ort. din loc.

Reflectanții vor avea a depune înaintea de licitațiune vadiul de 10% în bani gata.

Specificațiunea de măsuri și spese se pot vedea la oficiul parohial din Bujoru.

Ca licitanți sunt preferiți cei ce pot pot dovedi, că a mai lucrat cu succes, și sunt bine pricepuți.

Dat din comuna *Bujoru* la 14 Septembrie 1903.

Dimitrie Iosof 3—3 [58] **Trifon Logoianu**
paroh și președ. com. par. învătătoriu și not. com.

Concurse

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu din 28 August Nr. 3189 a. c. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. română din **Duleu**, protopresbiteratul Bocșa-Montană cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Dela comună, după aruncul de dare 380 cor.
2. Cvatir liber cu 800□ grădină.
3. Folosirea a 3 jugere de pământ cu veniț de 120 eor.
4. Dela II. Sa Domnul Georgiu Ioanovicu 80 cor.
5. 12 metri lemne 36 cor.
6. Pentru scripturistica și conferință 20 cor.
7. Dela înmormântări 40 fil., precum și alte venite dela parastase și cununii.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea în cântările bisericesci, a purta socoata bisericeii, a școalei și a cultului, agendele comitetului și sinodului parohial.

Doritorii de a ocupa acest post au a subscrerne suplicele de concurs adresate comitetului parohial Prea Onoratului Domn Protopresbiter în Bocșa-mon-

și a se presenta în vre-o Duminică ori serbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nici decum în ziua de alegere.

Pentru servițiile prestate nainte de ocuparea definitivă acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Duleu, din ședința comitetului parohial ținută în 8/21 Septembrie 1903. 3—3 [57]

Nestor Damșa

preș. com. par.

George Băciuți

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Maksim Popovicu* protopres.

Cea mai nouă carte de limba magiară

pentru școalele populare române

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școalele populare cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —.50.
Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C 1.70.

În legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școalele cu limba de propunere română. (Indigitarie metodice și schițe de lecțiuni). De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu 47 pag. Prețul broș. C —.60.

Părerii despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebuințate conform indigitarilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scoate din școale formalismul sec. Ele dau vieță învățămîntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicînd jucându-se la învățarea limbei maghiare. Metodul urmat de domni autori în adevăr e cel mai natural și ușor atât pentru învățatori cât și pentru elevi. Pentru învățatori e de mare preț manualul, care-i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitarie metodice amănunțite și ușurînd în mod însemnat greaua lucrare a învățătorilor. — Acestea cărți ni-se par cele mai bune între câte avem noi pentru propunerea limbei maghiare“.

„Tribuna“ Nr. 133. 1902.

Comisiunea școlară refercă în ședința Sinodului arhidiecesan, ținută la 19 Aprilie 1903, „asupra Manualului și cărții de cetire“ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici... propunînd să fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin consistoriu“.

„Telegraful Roman“ Nr. 44. 1903.

În conferința învățătorească din cercul Seliște, ținută în Gurariului la 25 Aprilie 1903, „dl Petru Giura își cetesce elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba maghiară pentru școalele populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit“.

„Prin o amănunțită și instructivă expunere arată metoadele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metoade pe baza cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba maghiară, cari se folosesc în școalele noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba maghiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corespunzătoare, mai practice“.

„Conferința recomandă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școalele din acest cerc“.

[59] 2—5

„Telegraful Roman“ Nr. 52. 1903.